

Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner

MERI-LAPIN INVESTOINNIT JA KESKEISET MERI-LAPIN ALUEKEHITYKSEEN VAIKUTTAVAT ASIAT

Meri-Lapin alue sijaitsee Euroopan pohjoisimman suurteollisuuden keskittymän, Perämeren kaaren keskiössä. Kemi-Tornio on Lapin maa-, rautatie ja meriliikenteen solmukohta. Kemissä ja Torniossa ovat alueen vientisatamat. Tornio-Haaparanta on Suomen vilkkaimpiin kuuluva rajanylityspaikka. Rajan ylityksiä Tornio-Haaparannan rajalla tapahtuu vuosittain lähes 14 miljoonaa.

Alueen vienti muodostaa noin 8 % koko Suomen viennistä. Outokumpu Oy, Stora Enso ja Metsä-Group työllistävät suoraan noin 4 000 työntekijää. Meri-Lapin alueen teollisuus työllistää kokonaisuudessaan vajaa 5 300 työntekijää. Alueen teollisuuden kokonaisliikevaihto oli 4 720 milj. € v. 2015. Teollisuuden liikevaihto kasvoi viime vuonna 5,2 %, kun koko Suomen teollisuuden liikevaihto laski 5,6 %. Meri-Lapin alueen teollisuus vaikuttaa välillisesti noin 25 000 työpaikkaan.

Koko seudun kokonaismatkailutulo on selvässä kasvussa ja Meri-Lapin matkailun liikevaihto oli matkailuselvityksen mukaan arvoltaan n. 64 milj. € vuonna 2014. Kemin Matkailu Oy investoi ja laajentaa toimintaansa ja Meri-Lapin Matkailu Oy on kehittänyt alueen matkailuverkostoa, matkailu-toimijoiden tuotekonseptointia ja käynnistänyt verkkokauppa-alustan. Aasialaisten matkailijoiden määrä on kasvanut yli 50 % Kemissä ja Jäämurtaja Sammon vuoden 2017 sesongin kapasiteetti on lähes loppuunmyyty.

Alueella on käynnistynyt ja on käynnistymässä seuraavia merkittäviä teollisuuden ja matkailun investointeja, lähes 1,5 miljardin euron arvosta:

- Kaidin biodiesel-laitos Kemiin, jonka investoinnin arvo on noin 1,0 miljardia €. Pelkästään rakennusaikana Kaidin biodiesel -hankkeen työllistämisaikutus on noin 4 000 henkilötyövuotta. Bio-diesel laitoksen tuotannossa työllistyy noin 150 henkilöä sekä kolmin-nelinkertainen määrä puunkorjuu- ja kuljetusketjussa.
- Nesteytetyn LNG-kaasun terminaalin rakentaminen Tornioon Outokummun tehdasalueelle on aloitettu. Investoinnin arvo on noin 110 milj. €.
- Barents Center-investointi Haaparanta/ Tornioon käsittää hotellin, monitoimihallin, koulun ja kauppakeskuksen.
- Simon ja Kemin Ajoksen tuulivoimalahankkeet merkitsevät toista sadan tuulivoimalan rakentamista. Osa voimaloista on jo rakennettu. Investointien arvo on yhteensä noin 170 miljoonaa euroa.
- Meri-Lapin lähivuosien matkailuinvestoinnit ovat kokonaisuudessaan noin 30 milj. € käsittäen majoituskapasiteetti ja ohjelmapalvelu-investointeja. Esim. Torniossa on vastikään aloittanut elämyspuisto ja pienpanimo entisissä Lapin kunnan tiloissa.

Toivomme, että ministeri voisi osaltaan vaikuttaa myönteisesti seuraavien hankkeiden toteuttamiseen:

1. Kaidin Bio-diesel laitoksen edellyttämät tie- ja ratainvestoinnit

Bio-diesel laitoksen puunkäytön arvioidaan olevan noin 2 miljoonaa m³, mikä merkitsee päivittäin noin 160 täysperärekallisen puutavarakuljetuksia korjuualueelta laitokselle. Tämän materiaalivirran tehokas liikenne edellyttää seuraavia kehitystoimenpiteitä ja investointeja:

- satamaan ja Bio-diesel laitokselle johtavan Ajoksentien kehityssuunnitelmaa ja toteutusta
- junaradan keskustan ratapihalta Ajoksen satamaan: radan sähköistys, perusparannus ja radan alkuosan linjausvaihtoehdot.
- raidepiston Kaidin tontille Ajoksessa
- lisäksi puunkorjuualueiden tieverkon parantamiseen tarvittavat investoinnit

2. Kemi-Tornio lentoliikenteen kehittäminen

Kemi-Tornion lentoliikenteen matkustajamäärä on vähentynyt viidessä vuodessa 96 000 matkustajasta 56 000 matkustajaan. Tämä on ollut seurausta lentovuorojen vähentämisestä ja aikatauluista, jotka eivät vastaa teollisuuden eikä matkailun tarpeita. Helsingissä käynti Kemi Tornion lentokentän käyttäen ja paluu saman päivän aikana on nykyisillä aikatauluilla mahdotonta. Lentoja operoivan Norran palvelutaso Kemi-Tornioon on ollut vuoden 2016 aikana valitettavan huono ja vuoroja on peruutettu. Lisäksi Kemi-Helsinki menopaluu-lentolipun hintaero Oulu Helsinki reitin hintaan verrattuna on merkittävä, minkä vuoksi asiakkaat käyttävät Oulu-Helsinki reittiä kustannussyistä.

Finnairin ja Finavian julkisuudessa esiintyneiden kannanottojen mukaan 5-10 alueellista kenttää riittää palvelemaan Suomen alueellisen lentoliikenteen tarpeet. Näissä kannanotoissa Kemin-Tornion lentoliikenne on tappiollisena esiintynyt lakkautettavien listalla. Finnairin strategisena tavoitteena onkin keskittyä Kauko-idän ja Euroopan liikenteeseen. Strategiensa mukaisesti Finnair on ulkoistanut maakunnallisia lentoja Norra Oy:lle, josta Finnair omistaa 40 % ja Finnair on myynyt ATR -potkurikoneet em. lentoyhtiölle. Finnairin mukaan sen Kemi-Tornion lentoliikenne on tappiollista, vaikka koneiden käyttöaste oli hyvällä tasolla eli noin 70 %.

Muissa Pohjoismaissa esim. Ruotsissa on 50, Norjassa 46 ja Suomessa 24 kenttää. Norjassa ja Ruotsissa alueellisen lentoliikenteen merkitystä pidetään tärkeänä alueen elinvoiman ja kehityksen kannalta. Norjassa kentän lakkauttamispäätöksen voi tehdä vain eduskunta. Tutkimusten mukaan lentoliikenteen lisääntyminen 10 %:la lisää alueen bkt:tä noin 0,5 %. Lentoliikenne palvelee yritysten saavutettavuutta, joka on yritysten toiseksi tärkein kilpailutekijä. Suomen alueellinen lentoliikennestrategia ei tällä hetkellä tue alueiden, erityisesti Meri-Lapin elinkeinoelämän ja matkailun kasvua ja kehitystä. Meri-Lapin seutu esittääkin seuraavia alueen kasvua tukevia lentoliikenteen kehittämistoimenpiteitä:

- Kemi-Tornion lentokentän jatkotoiminnan turvaamista
- Lentovuorojen lisäämistä kolmeen per vuorokausi
- Asiakastarpeeseen perustuvia aikatauluja ja erityisesti vientiteollisuuden ja matkailun tarpeiden huomioimista
- Rationaalista Kemi-Tornio- Helsinki-välin lippujen hinnoittelua verrattuna Oulu-Helsinki välin hintoihin, jolloin Kemi-Torniolle saadaan lisää asiakaspohjaa
- Luotettavan ja häiriöttömän palvelutason turvaamista

3. Kemmin sataman syventäminen 12 metriin

Kemin sataman rooli korostuu koko Lapin alueen teollisuuden vientisatamana, kaivosten mineraalien kuljetusväylänä sekä myöskin Kemmin Bio-diesel laitoksen raaka-aineiden kuljetusväylänä. Kemmin sataman sijainti on optimaalinen Lapin malmivirtojen kuljetustehokkuuden ja ympäristövaikutustenkin kannalta. Kemmin sataman syventäminen 12 metriin nykyisestä 10 metristä mahdollistaa laivojen kuljetuskapasiteetin kaksinkertaistamista, jolla on ratkaiseva merkitys malmivirtojen kuljetustalouteen ja siten sataman valintaan. Liikenneviraston mukaan Kemmin sataman investointi on noin 21,2 miljoonaa euroa.

4. Laurila-Tornion radan sähköistäminen:

Luleå-Haaparannan henkilöliikenteen käynnistyessä on järkevä toteuttaa Laurila - Tornio radan sähköistäminen, joka mahdollistaisi rautatiehenkilöliikenteen Suomen ja Ruotsin välillä. Samalla on mahdollista avata myös uusi tavaraliikenteen kilpailukykyinen raideyhteys Ruotsiin, Keski-Eurooppaan ja Narvikin satamaan. Sähköistämisen kustannusarvio on noin 12-15 milj. €.

5. Tuulivoiman kiinteistövero

Tuulivoimaloiden kiinteistövero tulee saattaa voimalaitosveron piiriin siten, että verotus toteutuu tuulipuiston voimaloiden yhteistehon perusteella nykyisen verotustavan eli yksittäisten voimaloiden tehon sijaan.

6. Vesivoimalaitosten kiinteistövero

Hallituksen lakiluonnoksen mukaan vesivoimalaitosten kiinteistöveroa esitetään siirrettäväksi osittain verotulojen tasaukseen. Vesivoimalaitoksista maksettavia kiinteistöveroja ei tule siirtää edes osittain verotulojen tasaukseen.

7. Sote-palvelut Meri-Lapin alueella

Meri-Lapin seutukunnan tulee jatkossakin pystyä tarjoamaan korkealaatuiset sote-palvelut, mukaan lukien erikoissairaanhoidon palvelut. Länsi-Pohjan keskussairaalan tulee jatkossakin toimia näiden palvelujen tuotantoyksikkönä. Palvelujen läheinen sijainti on tärkeä myös suurteollisuuden sijainnin vuoksi. Länsi-Pohjan keskussairaalan synnytysosaston poikkeuslupaa tulee jatkaa.

8. Koulutuspaikkojen säilyminen Meri-Lapin alueella

Elinkeinoelämän, alueen elinvoiman ja teollisuuden kannalta ammattikorkeakoulu - ja ammattiopiston koulutuspaikat on ensiarvoisen tärkeä turvata Meri-Lapin alueella. Ammatillinen koulutus tulisi jatkossakin olla kuntapohjaista.

MERI-LAPIN KEHITTÄMISKESKUS

Markku Hukkanen
seutupäällikkö

